

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till upphävande av lagstiftningen om aktiebolaget Jobbkanalen Ab

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till upphävande av lagstiftningen om aktiebolaget Jobbkanalen Ab (RP 118/2024 rd): Ärendet har remitterats till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- arbetsmarknadsråd Kimmo Ruth, arbets- och näringsministeriet
- samordnare för Jobbkanalen Ab Tiina Jaakola, Österbottens arbets- och näringsbyrå
- chef för samhällspåverkan Elena Gorschkow, STTK rf
- ledande expert Vesa Rantahalvari, Finlands näringsliv rf
- Jobbkanalen Ab:s f.d. verkställande direktör Sari Nikkola
- förändringskoordinator Seija Lehtonen, Finlands Kommunförbund.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- finansministeriet
- social- och hälsovårdsministeriet
- Folkpensionsanstalten
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- Akava ry
- Företagarna i Finland rf
- det rikstäckande nätverket för sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen
- SOSTE Finlands social och hälsa rf
- Handikappforum rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att lagen om Jobbkanalen Ab upphävs och att lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om ordnande av arbetskraftsservice ändras.

Betänkande AjUB 12/2024 rd

Syftet med propositionen är att upphäva lagstiftningen om aktiebolaget Jobbkanalen Ab. Det är ett helt statsägt bolag med specialuppgifter inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde. Bolaget grundades 2022 och har till uppgift att främja partiellt arbetsföra personers sysselsättning och stödja partiellt arbetsföra vid övergång till den öppna arbetsmarknaden.

Jobbkanalen Ab:s verksamhet läggs ned som en del av sparåtgärderna inom statsfinanserna. Bolagets sysselsättningsverksamhet har inte inletts i enlighet med de mål som ställts för bolaget.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2025.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Regeringen föreslår att lagen om Jobbkanalen Ab (242/2022) upphävs. Samtidigt föreslås det att lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om ordnande av arbetskraftsservice ändras.

Jobbkanalen Ab är ett helt statsägt bolag med specialuppgifter inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde. Bolaget har till uppgift att främja partiellt arbetsföra personers sysselsättning och stödja partiellt arbetsföra vid övergång till den öppna arbetsmarknaden. Regeringen föreslår att bolagets verksamhet läggs ned som en del av sparåtgärderna inom statsfinanserna.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet har vid behandlingen av regeringens proposition med förslag till lag om Jobbkanalen (RP 198/2021 rd) ansett att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet välkomnade propositionens mål, såsom partiellt arbetsföra personers övergång från jobb till jobb på den öppna arbetsmarknaden. Samtidigt betonade utskottet dock vikten av att följa upp hur målen nås i praktiken (AjUB 1/2022 rd).

Jobbkanalen Ab:s sysselsättningsverksamhet har inte inletts i enlighet med de mål som ställts för bolaget. Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anser därför att propositionen behövs och fyller sitt syfte, men betonar behovet av kompenserande åtgärder för att främja sysselsättningen av partiellt arbetsföra personer. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med följande ändringar och anmärkningar.

Bolagets mål och finansiering

I propositionen beskrivs Jobbkanalen Ab:s finansiering och mål. Kostnaderna för bolagets verksamhet uppgick sammanlagt till cirka 1 364 000 euro 2022—2023. Enligt bolagets uppskattning uppgår kostnaderna 2024 till cirka 2 700 000 euro.

Till följd av att bolaget läggs ner minskar utgifterna i statsbudgeten permanent med 5 000 000 euro per år från och med 2025. Vissa anslag som beviljats bolaget i statsbudgeten men som blivit oanvända har redan återtagits (RP 54/2024 rd — RSk 21/2024 rd).

Betänkande AjUB 12/2024 rd

Ursprungligen har Jobbkanalen i statsbudgeten beviljats grundkapital till ett belopp av sammanlagt 12 miljoner euro från Finlands program för hållbar tillväxt (RRF), varav 10 miljoner euro har funnits tillgängligt för bolaget att använda. I genomförandebeslutet av Europeiska unionens råd ställdes tre mål för investeringen. Den första var lagens ikraftträdande, och de andra två är de kvantitativa sysselsättningsmål som ålagts bolaget.

Det första kvantitativa målet, att sysselsätta 170 partiellt arbetsföra personer före utgången av 2023, uppnåddes inte. Före utgången av 2023 hade bolaget sysselsatt sammanlagt 17 personer. I propositionen bedöms det som osannolikt att Jobbkanalens andra sysselsättningsmål, 650 sysselsätta personer före utgången av 2025, uppnås med tanke på den sysselsättningstakten.

Enligt propositionen och den sakkunnigutredning som utskottet fått omdirigeras Jobbkanalens EU-finansiering på 12 miljoner euro (RRF) nu till ett annat investeringsobjekt. De finansiella resurserna allokeras inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde för åtgärder som främjar sysselsättningen och produktiviteten och stöder den psykiska hälsan och arbetsförmågan.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet konstaterar att Jobbkanalen Ab:s sysselsättningsresultat har varit anspråkslösa i förhållande till målen. Som det konstateras i propositionen är bolagets kostnadseffektivitet svag, när kostnaderna för verksamheten hittills sätts i proportion till antalet sysselsatta. Med hänvisning till det som sägs ovan och till sitt tidigare betänkande om Jobbkanalen Ab (AjUB 1/2022 rd) slår utskottet fast att bolaget inte har uppnått de mål som uppställts för det, och därför är det motiverat att lägga ner bolaget. Utskottet anser det vara viktigt att EU-finansieringen inte har gått förlorad utan att den har kunnat omdirigeras till åtgärder som också kan inverka på sysselsättningen av partiellt arbetsföra.

Främjande av sysselsättningen av partiellt arbetsföra

Vid arbetslivs- och jämställdhetsutskottets sakkunnigutfrågning och i sakkunnigytttrandena betonades behovet av åtgärder för att främja sysselsättningen av partiellt arbetsföra och andra personer med svag arbetsmarknadsposition. Behovet beräknas öka i och med överföringen av organiseringsansvaret för arbetskraftsservicen och reformen av finansieringsmodellen.

De sakkunnigytttranden som utskottet fått lyfter fram de stödåtgärder som används för att främjingsrikt främja sysselsättningen av de personer som har svårast att få jobb på den öppna arbetsmarknaden, såsom arbetsbanken, IPS-arbetsträningen och arbetsträning som baserar sig på kvalitetskriterier. Å andra sidan har det i Jobbkanalens verksamhet funnits nya slags element som visat sig fungera bra, såsom närvarande och tillräckligt långvarigt stöd till arbetstagaren och målföretaget.

Enligt uppgifter till utskottet har arbets- och näringsministeriet startat en arbetsgrupp som behandlar frågor som gäller arbetsförmågan och främjandet av sysselsättningen bland partiellt arbetsföra. Arbetsgruppen utreder europeiska modeller för att sysselsätta personer med svår arbetsmarknadsposition och utarbetar ett utvecklingsprogram för att sysselsätta partiellt arbetsföra och andra grupper med särskilda behov.

Betänkande AjUB 12/2024 rd

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anser att arbetsgruppen behövs och ser fram emot konkreta förslag för att främja sysselsättningen av personer med svag arbetsmarknadsposition. Utskottet anser det viktigt att arbetsgruppen i sitt arbete nyttiggör den information som fås i Jobbkanalens verksamhet bland annat om behoven att utveckla befintliga tjänster och om det stöd som företagen behöver för att anställa partiellt arbetsföra personer.

DETALJMOTIVERING

3. Lagen om ändring av lagen om ordnande av arbetskraftsservice

48 och 147 §. Situationer där jobbsökningskyldighet inte föreläggs (Ny) och Förbud mot att söka ändring i vissa beslut (Ny). Utskottet föreslår lagtekniska ändringar i 48 § 1 mom. 5 punkten och 147 § 1 mom. 4 punkten. Kommatecknet efter de sista punkterna i respektive moment ändras till punkt. Också lagens ingress måste justeras på grund av ändringarna.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1 och 2 i proposition RP 118/2024 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 3 i proposition RP 118/2024 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om upphävande av lagen om Jobbkanalen Ab

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Genom denna lag upphävs lagen om Jobbkanalen Ab (242/2022).

Betänkande AjUB 12/2024 rd

2 §

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om upphävande av 2 a kap. 15 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Genom denna lag upphävs i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 2 a kap. 15 § sådan den lyder i lag 243/2022.

2 §

Denna lag träder i kraft den 20 .

På en arbetssökandes förfarande som ägt rum före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser i 2 a kap. 15 § som gällde vid ikraftträdandet.

3.

Lag

om ändring av lagen om ordnande av arbetskraftsservice

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023) 48 § 1 mom. 7 punkten och 147 § 1 mom. 5 punkten samt

ändras 38 § 1 mom., 48 § 1 mom. 5 punkten, ~~och~~ 112 § 1 mom. 2 punkten och 147 § 1 mom. 4 punkten,

av dem 112 § 1 mom. 2 punkten sådan den lyder i lag 435/2024, som följer:

Betänkande AjUB 12/2024 rd

38 §

Sysselsättningsplanens innehåll

Sysselsättningsplanen ska innehålla en jobbsökningsskyldighet och andra åtgärder som gäller jobbsökning eller utvecklande av företagsverksamhet och som syftar till att den arbetssökande snabbt ska få arbete på den öppna arbetsmarknaden. Dessutom ska sysselsättningsplanen vid behov innehålla offentlig arbetskraftsservice enligt den arbetssökandes servicebehov och annan service som förbättrar den arbetssökandes kompetens, arbetsmarknadsfärdigheter och arbets- och funktionsförmåga samt åtgärder för klarläggande av om arbets- eller funktionsförmågan eller hälsotillståndet påverkar jobbsökningen, utvecklandet av företagsverksamhet eller förutsättningarna att få arbete.

48 § (Ny)

Situationer där jobbsökningsskyldighet inte föreläggs

Jobbsökningsskyldighet föreläggs inte om

5) den arbetssökande är förhindrad att vara på arbetsmarknaden på det sätt som avses i 3 kap. 1 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

112 §

Användningsändamål för kunduppgifter

Uppgifter om kunder och om producenter av arbetskraftsservice får användas

2) för skötsel av de uppgifter som i lagen om främjande av integration, lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och lagen om yrkesutbildning föreskrivs för arbetskraftsmyndigheter eller för utvecklings- och förvaltningscentret samt för skötsel av sådana uppgifter avseende tjänster för internationell rekrytering och av sådan rådgivning avseende arbetskraftsservice och utkomstskydd för arbetslösa som föreskrivs för utvecklings- och förvaltningscentret i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna samt om närings-, trafik- och miljöcentralernas utvecklings- och förvaltningscenter (897/2009),

147 § (Ny)

Förbud mot att söka ändring i vissa beslut

Omprövning av beslut får inte begäras eller besvär över beslut anföras till den del

Betänkande AjUB 12/2024 rd

4) en i 103 § 3 mom. avsedd kostnadsersättning har nekats på basis av Arbetskraftsmyndighetens prövning av ändamålsenligheten.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Helsingfors 14.11.2024

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Saara-Sofia Sirén saml
vice ordförande Lauri Lyly sd
medlem Miko Bergbom saf
medlem Jessi Jokelainen vänst
medlem Atte Kaleva saml
medlem Mikko Lundén saf
medlem Olga Oinas-Panuma cent
medlem Karoliina Partanen saml
medlem Jorma Piisinen saf
medlem Mikko Polvinen saf
medlem Piritta Rantanen sd
medlem Timo Suhonen sd
ersättare Terhi Koulumies saml
ersättare Markku Siponen cent
ersättare Ville Valkonen saml
ersättare Juha Viitala sd.

Sekreterare var

utskottsråd Meri Pensamo.

Betänkande AjUB 12/2024 rd

Reservation

Reservation

Motivering

I Finland finns det 60 000—65 0000 partiellt arbetsföra som skulle vilja jobba men som nu går miste om möjligheten till stöd via denna sysselsättningsform för att få jobb på den öppna arbetsmarknaden. Detta eftersom regeringen i all hast lägger ner Jobbkanalen Ab, som bedrivit verksamhet bara en kort tid. Tyvärr har regeringen inga alternativa förslag till lösningar på hur sysselsättningen av partiellt arbetsföra ska skötas i framtiden.

Det hade varit viktigt att fortsätta med Jobbkanalen Ab:s modell till dess att en ny modell finns att använda. Det hade varit nödvändigt att utreda befintliga verksamhetskoncept, olika sätt att sysselsätta personer med sysselsättningsstöd, verkstäder och andra aktörer som finns på olika håll i landet. Den korta erfarenheten visar att den modell i företagsform som Jobbkanalen representerade var en fungerande form av samarbete med företag.

Det är klart att det finns stort behov av Jobbkanalens verksamhet, men den kunde inte etableras i enlighet med målen på samma sätt som exempelvis i Sverige, därifrån modellen var tagen. Genomförandet lyckades inte eftersom bland annat urvalsprocessen för partiellt arbetsföra blev för byråkratisk. Dessutom försämrades det allmänna sysselsättningsläget dramatiskt, vilket ledde till allt större sysselsättningssvårigheter för dem som har svårast att hitta jobb. Bolaget kapitaliserades och drevs med statliga medel. Det hann inte alls använda den RFF-finansiering som söktes för detta ändamål, eftersom verksamheten lades ner. RFF-finansieringen har överförs till social- och hälsovårdsministeriet.

I andra länder har man fördomsfritt vidtagit åtgärder och lyckats skapa en öppen, fungerande arbetsmarknad för partiellt arbetsföra. Exempelvis den skyldighet som finns i Tyskland att sysselsätta partiellt arbetsföra kunde vara en fungerande alternativ sysselsättningsmodell i Finland.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner två uttalanden. (Reservationens förslag till uttalanden)

Reservationens förslag till uttalanden

1. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder alternativa modeller, inklusive den tyska skatteavdragsmodellen, och sätten att genomföra dem i samarbete med arbets- och näringsstjänsternas områden eller de största städerna för att förbättra de partiellt arbetsföras och svårssysselsatta personernas delaktighet på arbetsmarknaden och att regeringen lämnar en utredning om detta till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet senast i maj 2025.

Betänkande AjUB 12/2024 rd
Reservation

2. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder lagändringarnas konsekvenser i fråga om de internationella avtal som är bindande för Finland och att regeringen lämnar en utredning om detta till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet senast i maj 2025.

Helsingfors 14.11.2024

Lauri Lyly sd
Piritta Rantanen sd
Timo Suhonen sd
Juha Viitala sd
Jessi Jokelainen vänst
Olga Oinas-Panuma cent
Markku Siponen cent